

2. miesto

Spravodlivosť, ako ju vidím ja

Len trinásť písmen. Trinásť samostatne bezvýznamných a nezmyselných písmen, ktoré spoločne tvoria tak veľké a významné slovo – spravodlivosť. Ale čo tieto písmená znamenajú? Dá sa dnes ešte hovoriť o existencii spravodlivosti?

Už od dávnych vekov sa ľudia snažia porozumieť významu tohto slova a nastaviť pravidlá spoločnosti, ktoré by, aspoň minimálne, zodpovedali tým morálnym. Či už ide o obyčajných ľudí, vládcov, dobyvateľov, antických hrdinov, spisovateľov, alebo filozofov. Každý z nich si vo svojej dobe kládol rovnakú otázku a zároveň, každý z nich našiel inú odpoveď. Niektorí ju pochopili svojsky, iní si zas získali sympatie ľudí svojimi ušľachtilými myšlienkami. Nedá sa však presne určiť, ktorý postup či ktorá myšlienka bola tá správna. Každá z nich mala isté výhody a nevýhody, čo sa, koniec koncov, odzrkadlilo aj na následkoch ich činov. Práve tie ma privádzajú k myšlienke, či je ľudstvo naozaj také nepoučiteľné?

Pozrime sa len na to neskutočné množstvo vojen – slovných, informačných či fyzických. Mnohé z nich začali, paradoxne, za účelom vydobytia si spravodlivosti. Alebo trestné činy vykonané pre spravodlivosť. Nie je to všetko zvláštne? Nie je to všetko akosi naopak? Nestráca tu slovo spravodlivosť svoju hodnotu?

Je veľmi náročné zodpovedať si tieto otázky. Podobne je náročné zorientovať sa vo svete plnom informácií a odkazov, ktoré vás, na rozdiel od nabádania k rozmyšľaniu a triezvej konverzácii bez zbytočností, nabádajú na úplný opak. Ľudia majú pri pocite nespravodlivosti chuť kričať, biť do stola a konať veľmi impulzívne. Zároveň sa odvolávajú na dnešnú skazenú dobu a na, z ich pohľadu, zhovievavejšiu minulosť.

Avšak bolo to vtedy také ľahké, ako si všetci „moralizátori“ myslia? Vôbec nie. Spravodlivosť bola vždy akýmsi horúcim zemiakom, ktorý si ľudia medzi sebou pohadzovali. Báli sa jej presne tak, ako sa jej boja aj dnes. Je stále tu a ako strážny anjel bdie nad našimi skutkami. Čaká na svoju chvíľu.

Nieкто by povedal, že je nesprávne prirovnávať spravodlivosť k morálke. Podľa môjho názoru je to priam nutnosť. Spravodlivosť pre mňa predstavuje akési pomyselné svedomie morálky, morálnych hodnôt a morálnych pravidiel. Nehovorí priamo, čo je správne a čo nie. Dáva človeku na výber a len jemne naznačuje, ako by si mal vybrať.

Spravodlivosť je aj o kompromisoch. Ak je niekomu učená krivda a má požiadavku, ktorá môže spôsobiť krivdu druhému, na rad prichádza komunikácia. Presne tá komunikácia, ktorú som spomínala. Pokojná, trpezlivá a priama. Tu však nastáva problém nepoučiteľnosti ľudstva.

Ľudia sa za celé storočia nenaučili počúvať, akceptovať potreby druhých či učiť sa z ich chýb. Ak by sa naučili nie len prikyvovať, ale aj rešpektovať a analyzovať slová druhého, predišlo by sa množstvu vykonaných nespravodlivostí. Ved' môže snáď ľud za to, že niekto z autorít bolo ublížené? Že jednotlivé autority majú medzi sebou nezhody? Nie. A aj napriek tejto skutočnosti je mnohokrát spravodlivosť, tak silné a chrabré slovo, prikrátka konať.

Práve preto je spravodlivosti potrebná moc, čo vystihuje aj citát Blaisea Pascala : „Spravodlivosť bez moci je bezbranná, moc bez spravodlivosti je tyrania.“ Tá však častokrát neráta s ľudským faktorom, ktorý zlyhá takmer v každom prípade. Avšak moc je dvojsečná zbraň. Prečo?

Ľudský charakter je vystavaný na rovnakých základoch. Znie to zvláštne, no každý z nás má v sebe istú chuť a túžbu po moci a spravodlivosti. Nemusí to byť túžba ovládnuť celý svet či ovládnuť svet niekoho iného. Niekedy stačí chuť ovládnuť svoju vlastnú myšlienku. Vtedy začína človek myslieť trochu egoisticky a pri snahe vykonať niečo správne a spravodlivé myslí len na svoje blaho. To sa neskôr odvíja v činoch a v podobe trestu, ktorý udelí. Je to ako bludný kruh nespravodlivosti, ktorý oblieha a snaží sa pohltiť ten dobrý, spravodlivý. Avšak, mysliac pozitívne, spravodlivosť by mala vždy vyhrať a pretlačiť sa na povrch. Zväčša počká a dostihne nakoniec každého.

Spravodlivosti, okrem moci, prináleží aj veľká dávka odvahy a zodpovednosti.

Všetky tieto vlastnosti sú kľúčové aj pre štátne orgány, ktoré pôsobia ako jej poslovnia. Súdia, porovnávajú a vyhodnocujú, no hlavne, riadia sa zákonmi. Tie slúžia ako pomyselné srdce a mozog zároveň. Spravodlivosť musí myslieť racionálne, konať razantne a rozhodne, no zároveň musí byť vľúdna.

Týmto všetkým by sa dala prirovnať k človeku. K akémusi modernému superhrdinovi, ktorý má špeciálne super schopnosti.

Vezmime si film, ktorého hlavnou postavou je práve takýto superhrdina. Jeho hlavnou myšlienkou je dosiahnutie spravodlivosti a typickými charakterovými vlastnosťami hrdinu sú - sila, rýchlosť, chrabrosť, múdrosť, láskavosť a empatia. Týmto si získa sympatie, ktoré vedú k získaniu si moci a to zasa k vykonávaniu spravodlivosti. Všetko so všetkým súvisí a navzájom na

seba nadväzuje. Najzvláštnejšie na tom celom však je, že aj napriek tomu, že týchto superhrdinov máme za svoje vzory a filmový priemysel vydáva obrovské množstvo filmov obsahujúcich tento motív, čím spravodlivosť máme neustále na očiach, ľudia aj naďalej konajú proti nej. Nemali by sme sa konečne zamyslieť, čo pre nás naozaj znamená? Prečo sme takí zatíatí a máme chuť ju neustále obchádzať? Nie je na čase prestať ju obviňovať a začať si ju vážiť?

Myslím, že teraz je tá správna doba. Mali by sme sa obzrieť do minulosti a vziať si z nej to dobré, poučiť sa zo zlého a priniesť svetu niečo nové. Myslím si, že človek už je natoľko uvedomelý a rozumný, že to dokáže. Dnešné problémy nie sú novovzniknuté, majú svoje korene kdesi v histórii, a preto nie je vhodné aplikovať na ne staré riešenia, ktoré vedú k rovnakým následkom - nespravodlivosti.

Spravodlivosť tu vždy bola, je a vždy aj bude. Je len na nás, ako sa k nej postavíme, čo vykonáme a ako ju budeme rešpektovať. Avšak je vždy dobré mať na pamäti isté porekadlo - Božie mlyny melú pomaly, no isto. Podľa môjho názoru tieto, možno trochu utopické a možno trochu detinské myšlienky vystihujú podstatu spravodlivosti, ako ju vidím ja.

Sára Mária T.